

FOGLALAT: Magyarország (kinevezések; koronaári beiktatás „Mezei naptár“ ügye; buda-pesti lánczid; 's a' t.) Aradmege (nagy részvétele a KK. és RR. részről a közgyűlések iránt, az adótartozás behajtása sürgettetik, uriszéki bíraskodás; 's a' t.) Csanádmege (Vásárhelyi János első alispán lemondó beszéde, megyei levelezések) a pest-flumei vasut ügye; adatok a dohánytermesztésről; Felvilágosítások a beregi papi helyosztó gyűlésről vége, ipar-'s tőzsérügy; 's a' t.) Spanyolország (a cortesülések berekesztvék; 's a' t.) Anglia (a parlamenti ülések augusztus közepén elhalasztának; párvialdal két parlamenti tag közt; 's a' t.) Franciaország (vélemények a kormányzósági kérdésről; sajnálkozó tisztelegés az udvarnál; a minis- terség 's ellenség jelen állása; 's a' t.) Ertesítő. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fels. a' kalocsai főkáptalanban megüült két kanonokságra Kardos Mihály veprováci és Ferenczy Györgysükösi plébánusokat, a' szepesi székeskáptalanban megüült mester-kanonokságra Labuczky Mihályt e' megyei hiv. titoknokát mélt. legkegy. kinevezni; továbbá mélt. a' Dunának budapesti partoknál szabályzására 's a' pesti oldalon kikötő építésére Török Bálint grófelnsége alatt biztosságot kinevezni, melly abbéli tanácskozasit a' pesti építő-biztossággal, Paliscapa velencei építész-igazgató 's Mitis Ferdinand es. k. udv. építész számvevőtanácsnok urakkal értesüveteljesítendi.

A' nm. m. kir. udv. kamra a' marheggi kir. 30dos-hivatalra Prohászka Miklós magyarfalvai kir. 30ad-ellenört, helyébe Langer Antal pozsonyi 30adi tisztirnokot, a' samaczi megüült kir. ideiglenes 30dos-hivatalra Petrovich Lázár kosutariczai kir. 30ezadi utlevélvizsgálót 's helyébe Katona István Rajevosellón hivataloskodott utlevélvizsgálót, ez utóbbi helyre ideiglenes 30dos Mirosavlevich Konstant orsovai kir. 30ezadi első tisztirnokot 's helyébe Preisler Ferenc helybeli másod tisztirnokot, ennek helyébe pedig Tapavicza István ugyanottai fizetéstelen fogalmazó-gyakornokot, a' kriviputi kir. 30ezadi megüült utlevélvizsgáló hivatalra Somossy Károly jakovai kir. 30ezad lovaskerült (Ueberreier), végre a' károlyvárosi kir. 30ezadi megüült tisztirnok hivatalra Tropeany Antal sziamai tisztirnok alkalmazá.

A' nm. m. kir. helyt. tanács Páczy Ferenc alapítványi ügyigazgatósági iktatót a' kir. egyetemi Sellye, Kolos, Elefant és Zobor uradalmakban ügyész hivatalra, Hegyi Ferenc azon igazgatósági irnokot pedig annak helyébe iktatóvá alkalmazta.

Budán, julius 28kán d. e. 11 óraker számos és különféle fényes polgári 's katonai, kormányhatósági 's egyéb vendég jelenlétében történt nm. ürményi **Ürményi Ferenc** ő excjának koronórré fölavatása. A' királyi 's illetőleg nádorlakbéli kamrából ugyanis, hol országunk kincsei őriztetnek, kihozatván a' sz. koronát rejtő szekrény; felolvastott a' k. k. leirat, mellyben Ürményi Ferenc ő excja ideigl. koronórré nevezetik 's az országos kincseknek az új koronórré bizatása rendeltetik. Ezt követék Mednyánszky Alajos báró kincstári alelnök mint jelen esetben beiktató 's a' beiktató, nagyméltóságok velős magyar beszédei; miket mai Társalk. közöl. A' lelkes szónoklatok után új koronáőr ő excja pecsétjét a' koronarejtő szekrényre üte; 's bársonnyal bevont székbe ülven négy magyar granátos által, szünni nem akaró éljenzet közt ősi szokás szerint háromszor fölemeltetett. Ezután a' szekrény az őrizeti kamrába ujjolag bezaratván az ünnepélynek vége lön.

A' pesti kir. tudományos egyetem tanácsának tisztujtását f. julius 25ikén 's illetőleg 30kán illy renddel tartotta: jul. 25én az illető tudományos karok jelsül a' hittudományi kar jövő 1843 iskolaesztendei dékánjává t. t. Szilasy János urat a' lelkipásztorság-tudomány tanítóját választotta meg, a' többi kar pedig ezidei dékánjait, nevezetesen a' törvénytud. kar, tuoli Jurjevich József; az orvosi kar Bugát Pál; a' bölcselkedő kar Horvát István urakat hivatalaikban jövő esztendőre is megerősítette. Továbbá jul. 30án az ujdun választott 's hivatalaikban megerősített dékánok és karok idősbeji által jövő iskola-esztendei nagyságos rectorrá t. t. Reseta János ur a' német nyelv 's literatura nyilv. tanítója összes szavazatokkal választatott ugyan meg, de fontos okoknál fogva, ezen hivatalt el nem vállalván, helyébe ismételt szavazás által t. Degen János ur felsőbb számadás nyilv. tanítója közakarattal választatott meg.

(A' mezei-naptár ügyében.) A' magy. gazd. egyes. örömmel tapasztalván a' t. közönségnek e' gazdasági kalendáriom iránt folyvást növekedő szives részvétét, azt ismét számos példányban rendelé jövő 1843ik évre kiadni. Mivel tehát e' folyamatnak már utolsó ívei vannak sajtó alatt, illő tisztelettel jelentetik: mikép az a' közeledő jánosfőveteli pesti vásárra mulhatlanul meg fog jelenni, 's alulírtnál az előbbi föltételek alatt akár füzötten, akár kötetlenül, nagyobb vagy kisebb mennyiségben mindenki által megszerezethetik. Nagyobb mennyiségű példányokhoz ráadás járul; jelesen, ki a' titoknoki hivatalban (Borz-utca 219. sz. a. emeletben) kész fizetés mellett 100 példányt vesz, ráadásul 20at kap, 50 példány után 10et, 25 után 5 példányt. Ára egy példánynak füzve 2 ezüst garas; tehát 120 példány 10 pengő forint; kötetlenül (kellő mennyiségű írópapirossal) 120 példány ára 8 for. 48 kr. p.p. írópapiros nélkül 8 forint 12 kr. pengő pénzben. **K a c s k o v i c s L a j o s m. m. gazd. egy. titoknok.**

(Budapesti lánczid.) Tierney Clark Vilmos angol mérnök, 's a' hidépítés főkormányzója, az egész hid hosszát 1279 lábba számítá olykép, hogy a' közép főivre 685 bécsi láb essék, 's ennek végpontjaitól, vagyis a' vízben álló oszlopoktól mind a' két part 297 lábnyira legyen. A' fölmenet mindkét parton 126 lábra van számítva. A' hid szélessége 36' lesz, miből a' szeker-utra 24', gyalogutra pedig mindkét oldalon 5', végre a' lánczokra 1' esik. Az egész súly, mellyet a' láncznak tartania kell, 38,496 mázsa. A' hidászok, vagyis azon gerendák, mellyeken járnak, hosszóságuk miatt egészen vasból készülendek. A' Dunában építendő alul 27' széles, oszlopok magossága, a' rácsul (Rost) egész a' lánztartalékig, 113', miből 23' a' legkisebb víz alá esik, a' pálya pedig 41' nyira 's az eddig tapasztalt legnagyobb árviz színe fölött 11' és 6" — nyira fog fekünni. A' zárgátak 20' lábbal haladják meg a' legkisebb, 's tehát 12' — bal a' közép vízállást, a' folyam talpát pedig a' legmélyebb helyeken több mint 43' — bal. Azok 3 czölöpsorbul szerkesztvék, mellyek 7 — 8' — nyira vannak a' folyamagy

homokja alatt fekvő kék agyagba leverve; minden sor 5' — nyira fekszik a' másiktól, a' külső azonban mintegy 10 lábbal alacsonyabb a' két belsónél. Három fekirányos gerendasor, egyik a' legalacsonyabb vízszínen, másik a' külső czölöpfal magasságán, 's a' harmadik egészen felül, kapcsolja a' czölöpöket össze; a' két felső kettős heveder (mivel a' czölöpfal mindkét oldalán vannak gerendák) egymástól 12', a' három középső egymástól 8', végre a' három legalsóbb kettős heveder egymástól 5' lábnyira eső, mintegy 2' 6" vastag, csavaros vaszegekkel vannak összefoglalva. A' pesti parti zárgáthoz kívántatott czölöpek hossza 42 — 45', a' keleti közép zárgátié pedig 52', hanem a' nyugati közép gátra csak közel 70' hosszú czölöpek használhatók. Minden czölöp alul vashegyet, mintegy 30 fontnyit kap, a' szöglet-'s más fontosabb helyekre s z á m i t o t t czölöpekre azonban lapos 60 — 107 fontnyi vas végélek veretnek. Ezen czölöpek leveretése 40' magas verőgépek által történik, mellynél 7 ember dolgozik; a' folyamagyban álló 1200 czölöpöt 36 gyéppel 3 hónap alatt sulykozták le. A' legnagyobb, pesti parton levő zárgát előállítására 400 ezer pfgó fba került, a' folyam medrében levőé pedig 366 ezer pftért alkudtatott ki. Mind a' zárgát 1,055,000 pftba kerülend. Minden vasmű, 's gépek Angolországból hozatnak, elannyira, hogy az angol vas ára Clark számítása szerint 1 millió pftot felülmuland. A' viz kiszivattyuztatására a' zárgátakból 25 lóerejű gőzgépet szereztek 23 ezer pftért. Az egész hid építési költségét Clark eleinte negyedfél millió pft-ra számítá, most azonban már 5 millióról beszél. A' pesti parti zárgát mélyében minap egy embercsontvázat találtak, 's mellette egy ős kardot, mit a' muzeumba vittek el; ez tanujele annak, hogy hol jelenleg angol remekel, ott hajdan a' diadalért magyar szokott volt küzdeni.

(A' dohánytermesztés ügyében.) Millynagy szerepet játszik hazánk kereskedési mérlegében a' dohány 's mit várhatni várnagyaink kifejlődési után annak emelkedő mivélésétől, mind keresetre nézve a' munkás néposztály körében, mind pénznyereségre nézve az ipar és kereskedés mezején; azt fejtegetni fölösleg. De valamint e' tény fontossága a' M. Gazd. Egyesület figyelmét el nem kerülheté; ugy más részről erősen meg van győződve arról is, hogy honi dohánytermesztésünk sem minőségére nem áll azon fokon, mellyre akár földünk, akár éghajlatunk tekintetéből eddig is eljutnia kellett volna. Az egyesület kötelességének ismeri ugyan mindent elkövetni, hogy természetünk e' fontos ága nemcsak egyensúlyba jusson honi viszonyokkal, hanem egyszersmind, ha lehetséges, a' legjelesb külföldi terményekkel is vetélkedjék, de a' célra vezető eszközök helyes megválaszthatására, szükséges előbb a' dohánytermesztés állapotjáról az ország minden részeiben tökéletes tudomást szerezni magának; hogy a' fenforgó nehézségekhez és fogyatkozásokhoz képest adhasson irányt, gyógyszer és tanácsot. Ennek sikeres eszközlése pedig természetesen azon férfiak részvételétől függ, kik az ügyet ismervén, arról alapos értesítést nyujtani nemcsak tudnak, hanem a' tárgyat közügynek tekintvén, ahoz szivesen szólnak is. Ennél fogva közgyűlési határozat következtében, az ország különböző részeiben az Egyesülettel közelebbi viszonyban álló férfiakhoz felszólítások és kérdések intézettek, mellyek megfajtése az egyesületet kitűzött céljához vezesse. Minthogy azonban a' gazdaközönség keblében bizonyosan még számos férfi találkozik, kiket a' dohánytermesztés közelebről érdekel, a' nélkül, hogy az Egyesületnek eddig alkalma lett volna becses ismeretségükhöz jutni; tehát szükségesnek tartottuk ezuttal mindazon tisztelt hazánkfiat, kik a' fenforgó tárgyban ismeretekkel birnak, köv. kérdések szives megfajtése végett nyiltan felszólítani: 1) Minő dohányfajak természetnek az illető vidéken, 's vannak e' ezek között olyanok, mellyeknek sajátságai a' vidékhez vannak kötve, és így önálló? 2) Mellyek e' dohányfajok sajátsága 's kitűnő jelleme? 3) Milly célra fordittatnak? például búr- nótának, szipák vagy szivaroknak (cigarro) vagy dohányzásra-é? 4) Minő földben terem a' kérdéses dohány, 's ha többféle földben természetik, mellyikben lesz becsesebb és mi a' különbség közöttük? szokott-é az trágyázatni, vagy nem? 's minő trágyával? 5) Honnét származott magva 's elváltozott-e az eredeti típus? 6) Mi módon meg végbe mivélése, kacsolása, szárítása 's bálozása, ha lehet egészen részleteségiben 's hányféle dohányt szoktak ugyanazon szár természetéből készíteni? 7) Milly áron szokott több évi középszám szerint eladatni? 's ki veszi meg rendesen? a' hazában fogyasztatik el, vagy külföldre vitetik és hova? 8) Ha nem igen keresik a' vevők, mi lehet oka csekély keletének? 9) Ha a' dohány-faj korább időkhez képest elaljasodott, mi lehet annak oka? 10) Milly termést adnak mennyiségre a' kérdéses dohány-fajak 's mennyi teremhet a' vidéken összesen? 11) Mennyibe kerül egy hold dohánykert mivélése 's így mennyi költség 's mennyi tiszta nyereség eshetik egy mázsa dohányra, tekintetbe vevén még a' föld értékét is, és a' bért mellyet az árendás érette fizetni szokott? Ezek volnának e' tárgyban leglényesebb kérdések, teljes szabadság hagyatván egyébiránt kinek kinek olly pontokra is kiterjeszkedhetni becses tudósításában, mellyek tán itt érintetlenül maradtak. Egyedül még arra bátorkodunk tisztelt hazánkfiat megkér- ni, mikép mindazon dohányfajból, mellyekről bennünket értesíteni méltóztatnak, egy csomólevelet mustrának, azonkívül pedig magot is bővebb megismerhetésül, ha lehet, a' tudósítással együtt folyó esztendő végeig beküldeni ne terheltessenek. Ezen küldeményeket pedig alulírt (lakik az egyetem terén,

Wenkheim bárónő 503. sz. alatti házában) veendi át. Pesten jul. 1. 1842. Török János, m. k. egyes. előadó.

Aradmegyei közgyűlés jul. 13-án. Elnök első alispán ur szókott szerkezetű megnyitó beszédében csodálkozását fejezte ki a KK. és RR. kevés számmal történt megjelenése fölött. És alispán urnak tökéletes oka volt e' csodálkozásra. Mert a' közgyűlés hosszas folyama alatt rendszeren előkerülő unatkozás által ernyedni szokott figyelem hiánya gyér alakot önt a' tanácskozók sorai közé, ezt a' kárhuzatos gyakorlat megszoktatá velünk, de hogy közgyűlés első napján, illy csekély számmal terjedőleg gyűljenek össze, megyénk érdekei 's a' jelenleg éber örködést követelő tárgyak elintézése végett, ez több mint hanyagság, ez véték. No de hiszen — mondák többen — minék is volt e' gyűlés mostanra határozva, midőn mindenki saját érdekével foglalkozik, ki bajlakodjék ilyenkor más dologgal! Erre is nehéz volna satyrát nem írni. Egyébiránt köv. érdekes tárgyak kerültek szőnyegre. Felolvastattott egy kir. leirat, melly meg hagyá a' RR. hogy addig is, míg a' F. gr. vagyonaira a' kir. ügyész kérelme következtében tett birói zár feloldatása felől intézkedés érkezik, ezen vagyonokban kinevezett gondnok által rendelt árverés függesztessék fel. A' KK. és RR. egy része a' leirat azon pontját fogván fel, mellyből a' zár feloldási remény sugárzik, felirást sürgetett; miszerint ezen birói zár oldatnék fel, melly hitelünk 's kereskedésünk előhaladása szárnyait olly annyira megszegi 's a' jölelkü hitelezőket tömérdek fáradalommal szerzett vagyonyokhoz annyi év folyamával következő sorozat után juttatja; mások azonban csak így remélhetvén biztos kielégítést, a' dolgot úgy láták kiegyenlíthetőnek, ha gondnok ur beadandó nyilatkozása fog határozatni 's ez utóbbiak győzének. — Továbbá a' httanács adóhajtást sürgető leirása következtében indítványoztaték, hogy az adózók szerfeletti hátramaradásával rájuk annyival nagyobb teherrel nehezülő adóterovás könnyebbítése végett szedessék be azon tartozási öszveg, melly néhai S. volt főadószedő buktával még a' megye pénztárába hajtandó lenne. És ez annyival sürgetőbbnek tünék fel a' KK. és RR. előtt, mivel azon öszszegnek elég biztosítékát sem látták 's mivel a' tisztválasztást—követte közgyűlésien már ezen beszéd el is határozatott. S. volt főadószedő vagyongondnoka érzékenyen megilletődék a' RR. igazságos kívánsága felett, és igyekezett bizodalatlansági bélyegget sütni arra; midőn azonban mindinkább nehezüle fölőtte a' RR. szigorun biztosítani akaró törekvése, azon tartozási öszvegről vagyonaival leendő felelősségnilyványítása után annak benem hajtatása határozatott el. Nem célszerűbb lett volna e' behajtás és az adózók szerfeletti terhelhetésének ez által is lehető könnyebbítése kivált olly körülmények közt, minők e' bukás századában a' törvények még ollyan szigorúsága mellett is szokták érne az illy félig meddig biztosított öszveget? Egy középponti szolgabírói hivatal-felállítás engedelméért már több ízben tett felirásnak olly módosítással leendő ismétlését hatázzák el, hogy miután e' hazában már több megye volt szerencsés újabb törvényink értelme szerint több szolgabíró nyerni, e' tekintetben ne tagadtatnék meg tőlünk ez egy szolgabírói hivatal nélkülözhetlen felállítás; addig is azonban, míg ez iránt felsőbb engedelem érkezendik, a' nm. főispán ur által főbirói czimmel diszesítendő szolgabíró fizetését továbbra is elhatározzák; természetesen a' házispánzár rovására. — Egyik főszolgabíró előterjeszté, miszerint törvényink egyedül őt jogosítanak fel az uriszéki bíraskodás gyakorlására, mint igaz értelemben vett szb., 's e' végett a' többi szolgabíróknak onnani kizáratását ajánlá. Ez indítvány általános visszatetszést szült a' RR. között, miután törvényink a' sz. birák közt épen semmi különbözést nem tesznek az urszékekeni bíraskodásban, 's ha szó szerint magyaráztatnék ez iránt rendelkező törvényünk, és az egyedáruskodás elve föléledne bennünk, inkább a' főbirót zárónk ki ezen joggyakorlásból. De erről senki sem álmodozék, és főszolgabíró urat, mind a' mellett, hogy felsőbb helyre leendő folyamodását nyilványítá, önző és egyedárusagra czélzó indítványában egy szó sem pártolta. Varasdmegye levele, melly törvényink dacára is diák nyelven szerkeszteték, visszaküldetni határozatott, olly kijelentéssel, hogy Varasdmegye, melly kiegészítő részét teszi magyar hazánknak, a' törvények értelmes szabályit e' tekintetben tartaná meg. — V. A. főszolgabíránk azon jelentésére, miszerint a' nemes megye végzése ellenére a' sertés-, borju-, kecske-, 's bárányhus árulását a' helypénzen felül bizonyos díj mellett szenvedné meg a' pankotai uradalom, és hogy ezen uradalom a' megye végzésének általa lett kihirdetése után ellenszegülten visszahirdetvén ezt, ismét szedte a' fenemlített díjakat, — azon határozat keletkezett, hogy ámbár a' nemes megye végzése ellen tett ezen botrányos fellépés méltó büntetést érdemelne, mindazáltal mivel az uradalom kijelentette, hogy ő a' megyei végzéseket tiszteletben tartja, és ezen tétét megbánván, az aprómarhahus-árulást szabályzó végzés erejének ujjal kihirdetés által leendő visszaállítására kötelezi magát az e' részben folyamatban levő per bevégezteig, sőt a' végzés ellenére beszédett öszveget ezen a' megyei kórház számára felajánlja; — a' megyei végzések megvetőjét törvényszerűleg érne kellő szigoru megfenyítéstől elállának a' KK. és RR. Néhány sürgeté az actiót, de igazságos akaratjok czélját nem érheték, pedig a' vétkes tett minden megbánás mellett is vétkes tett marad. Bezzeg jó argumentum volna minden törvényáthágóra nézve a' vétkek megbánásával illy módon karöltve járó fenyték—elengedés! Igen feltűnő vala e' tárgy hosszas vitatása közben az, hogy a' megyei tisztí fő- és alügyész urak, kik hivatalos állásuk 's nemes hivatásuk dacára is e' pontban tetteleg megfellebbezének a' jobbagyok érdekei feletti örködésről, ennek ellenére 's a' megye általános roszalása mellett is az uradalom pártfogásában buzgózkodtak. Szébb jövendőt az adózóknak!! Tóparti.

A' pestfümél vasut ügyében. Fiume jul. 18. A' fumei szabad kerületi kapitányságnak jun. 13-án tartatott ülésében a' pest-fumei vasut tárgyában ő felségéhez alázatos felírás, a' megyékhez pedig ennek pártoltatására felszólító körlevelek határozattak. A' felírás tartalma ez: „A' bécsi újság 1841-kl dec. 22-éről kelt 353 számában olvasható legfelsőbb leiratot, — melly szerint cs. kir. 's ap. felségéd kijelenteni méltóztatott: hogy a' vaspályák kétféle tekintetben veendő, t. i. mint statusiak, mellyek egész tartományok jóllétét érdeklék, mellyek rendeltetését 's irányzását cs. kir. felségéd magának fentartja, 's mellyekre nézve a' pénzübeli nyereséget illető tekintetek nem elhatározó fon-

tosságuk, — vagy mint magányosaké, mellyek építése egyesekre bízatik; minélfogva eddigelé a' statusi vaspályák fővonalainak e' következők tűzettek ki: a) Bécsből Prágán át Drezdáig, b) Bécsből Triestig, c) egy vonal a' lombard-velencei királyságba, és d) egy negyedik Bajorország féle; — az ausztriai birodalom minden alattvalój, az illy atyailag gondoskodó kormány bőkezűségét 's nagylelkűségét valódi hálaérzésekkel fogadták; — melly kormány, nem tekintve a' finansialis állapotok jelen terhelhetését, az europai statusok közül első adá példáját annak, mikép kelljen a' közjót előmozdítani. Ha ezen első alkalommal a' fenérintett négy statusi vasutvonal közt említés nem tétetett egy statusi vasutvonalról, melly Magyarországon át volna vezetendő, — bizton remélljük, felséges urunk! és határtalan bizodalommal 's alázatossággal könyörgünk, hogy érdemleg méltányolván a' körülményeket 's kellekeket, Magyarországtól sem tagadjja meg azon kedvezést, mellyben többi tartományai már részesültek, 's mellyre annak nagyobb szüksége van, mint bármely másnak. — 'S valóban Magyarországnak — bár megáldva termékeny 's mindennemű természetvényben bővelkedő földdel — nincs ekorig vaspályája, nincs csatornája, nincs utja, mellyeken terméket külföldre szállíthatná, ezek néha-néha becs nélkül hevernek, míg egy szűk természetű esztendő nyomban drágaságot és éhséget okoz, a' szállítási költségek közönségesen felülhaladják a' termékek becsét, 's a' kivitt ha nem lehetlentik, bizonyára nehezitik. — Magyarország, hahogy közlekedési módokkal elegendőleg volna ellátva, könnyen kiállhatná a' versenyt gabonára nézve is más országgal, hol jelenleg ezen kereskedés öszpontosítva van, — és jutányosabban fődözhetné más tartományok különféle szükségét is, mellyek nagyobb részt most külföldön szerzik élelmekre kívántató gabonájokat; ugymint Dalmátország, nagy része a' katonai határszéléknek és a' magyar 's ausztriai tengeremlék. Remélljük továbbá, hogy a' legközelebb tartandó országgyűlésen öszzeülő KK. és RR. meggyőződve arról, hogy mennyire fekszik saját érdekekben termékek könnyebb kivitele iránt üdvösen rendelkezni 's hátra nem maradni a' többi művelt országoktól, mellyek ez érdemben hasonlag intézkednek, szinte gondoskodni fognak olly eszköz ökrül, mellyek egy az országban átvezetendő vasutnak legezészerűbb irányban leendő létesítését elősegítsék, melly vasutvonal e' leghivebb város az ország középpontjáról, Budapestről, szakadatlan irányban a' magyar tengeremléki révpartig vél huzandónak. Ekkép sikerrel volna elérhető az áruk rögtöni szállítása, ezeknek az eleve kiszámított idő alatt meg érkezése 's a' szállítási költségek az országban maradnának; kereskedésünk háboru idején nem függne külső hatalmak önkényétől: továbbá a' fenemlített elvre ügyelve, hogy t. i. nem kellvén elhatározzanak lenni a' pénzübeli nyereségnek, ha tán idővel az illető jövedelmek kizárólag ezen vaspályára fentartására fordítatnának, a' szállítási költségek jövedőre tetemesen kevesbülvén, a' kereskedés nevezetesen könnyebbülne 's virágzásra jutna. Ezen leghivebb szabad tengeri kereskedési város és szabad kikötő a' vasutvonal a' topographicus helyzethez képest következőkép gondolja irányzandónak: t. i. Pestről Fejérváron, Veszprémen, Pápán, Keszthelyre, Nagy-Kanisán, Varasdon, Zágrábon, Károlyvárosra keresztül Fiuméig; e' szerint több népes 's már jelenleg is nem csekély kereskedést üző város egyesítetnék. De mennyire kelljen e' vagy más vasutvonalat megállapítani? 's a' jelen szükséghez képest, 's a' pénzübeli segédforrásokat tekintve, jelenleg elég volna e' a' most érintett vonalnak csak egy részét elkészíteni? vagy tán ideiglen elég volna e' — költségkimelés végett — a' vasutat Eszékről vagy Vukovárról Fiuméba vezetni? minthogy az áruk és termékek a' most megjegyzett helyekre az esztendő részeiben vizen szállíthatatnak, — végre mi módon és mi pénzübeli segédesszükkel vélik a' KK. és RR. cs. kir. felségéd hozzájárultával ezen tetemes költségeket fődözni; — ezek kérdések, mellyek országgyűlési tanácskozások alá tartoznak. — Hogy azonban ezen kívánságok sikeres foganatát bizton remélhessük, legmélyebb alázatossággal batorokodunk cs. kir. felségédnek annyiszor tapasztalt kegyességéhez folyamodni: méltóztatassék műértő egyedek kiküldetését elrendelni, kik az előleges munkákat a' fenérintett vonal mentiben, t. i. Pestről Fejérváron, Veszprémen 's b. keresztül, valamint szinte Eszékről vagy Vukovárról Fiuméig, elkészítsék, 's kiszámítsák az e' végre kívántató költségeket, felosztván az egész munkát különféle kisebb vonalokra, mint: Károlyvárostól Fiuméig, Vukovártól vagy Eszéktől Károlyvárosig, Kanisától Károlyvárosig, Pesttől Kanisáig, — hogy, azon esetre, ha az egész vonalra illető költségeket egyszerre fődözni lehetetlen volna, illy nagyszerű munka legalább részleg kezdezhessék el: — végre, hogy a' műértők tervet készítsenek a' vonalnak adandó irány felett, mellyet, az ország topographicus fekvéséhez képest, véleményök szerint legalkalmasbnak itélend. Nagy, roppant cs. királyi felségéd hatalma, 's a' technikai körben annyi jeles egyed függ cs. kir. felségéd parancsától, hogy alázatos kérelmünk teljesítését sok nehézség 's költség nélkül valószínűnek hisszük: mindazáltal, hahogy az előleges munkák tán nagyobb kiadásokkal volnának is öszkekötve, batorokodunk császári királyi felségéd bőkezűségéért annyiban esedezni, hogy azokat valamely közfundusból kiszolgáltassák, vagy legalább előlegeztetni méltóztatnék addig is, míg az országosan öszszegyűlendő KK. és RR. a' visszafizetés iránt intézkedhetnek. — A' varmegyékhez intézett körlevél tartalma pedig köv. „Miatán a' közlekedési eszközök könnyebbítése 's ennek következtében a' kereskedés előmozdítása 's felvirágoztatása tekintetéből, legfelsőbb határozat szerint, négy rendbeli főbb 's 's a' statusi költségén véghéviendő vasutvonalat látunk az ausztriai nagy birodalom részire felsőbb helyen elrendelve, természetes bennünk azon ohajtás: hogy Fiumét is egy vasutvonal kösse öszve az anyaországgal 's főleg ennek középpontjával Buda-Pesttel, annál is inkább: mivel, ha egy részről ezen statusi költségén építendő vasutak között a' bécs-triesti vonal is befoglalva látjuk, más részről pedig a' már engedelmet is nyert sziszek-károlyvárosi választmány minden törekvésével, minden igyekezetével oda irányozva szemléljük, hogy ezen vasut, Fiume elmellőzésével, Laybachnak Triestig vezetessék, miszerint Triestig lehessen a' magyarországi külkereskedés fohelyévé, nem lehet nem aggasztó 's elcsüggedő érzelmekkel jövendőnkbe pillantanunk, mert ha mind ez, úgy a' mint terveztetik, létesül, Fiume — hazánknak ez egyedüli kikötője, 's mint illyen, megbecsülhetetlen gyöngye, melly bármely politikai conjecturák között is min-

dig az ors
jává min
bennünke
mal járulj
zatosabb
érdemben
munkálati
elrendeln
gyar ford
szersmín
ezen fell
kintetéb
tassanak.

U
lés nevez
vetem az
val kezd
lékezete
leend, —
dig visel
ennek töl
okból, ré
veszem a
leköszön
pedig kiv
gának b
és boldo
hamar el
— Tapa
pillantat
denikéb
előtt. 18
igénytel
RR. 's al
tendő ju
letőség
sággal
KK. és R
lálhatat
vezni; a
pes elég
kinevez
róan. Ha
nalamná
ugy e' k
lebben
találni
még érz
lás álta
gadva.
jábavál
rálás al
Istenem
jót, ha
mat me
ltelteté
szüntév
méltán
rend, a
világos
nyei ta
zepsze
kítarva
elveim
va a' n
körül
és RR.
Nem a
de onn
tükröz
enyész
boldog
tisztel
válni
idejét
helyre
nevelt
szülte
lás-s
szoru
várha
ok, v
szere
mind
lóm v
len) a

dig az ország tulajdona marad, 's ha az ország akarja, külkereskedésének kapujává mindig lehet — végromlását el nem kerülheti. Ezen tekintetek vezéreltek bennünket arra, hogy fűi legmélyebb tisztelettel's határt nem ismerő bizodalommal járuljunk urunk királyunk felséges trónjához, ő cs. kir. 's ap. felségét legalázatosabb felírásunkkal arra kérendők: hogy addig is, míg a' jövő országgyűlés ez érdemben hathatósan rendelkezhetik, a' szándéklott pest-flumei vasutvonal előmunkálatit műértő egyedek által megkezdetni, 's ha lehet bevégeztetni legkegy. elrendelni méltóztassék. Midőn ebbeli alázatos felírásunkat, az idemlékelt magyar fordításban nagyságtokkal, kegyelmetekkel közölni szerencsénk volna, egy szersmind nagyságtokat, kegyelmeteket őszinte bizodalommal arra kérjük, hogy ezen felírásunkat nem Fiumeért egyedül, hanem a' haza közjava 's közérdeke tekintetéből hathatós szószólásukkal 's hasonló felírásukkal pártolni méltóztassanak."

Csanád vmegye részéről jun. 1ső 's köv. napjaiban tartott közgyűlés nevezeteseb er ed vé ny e it habár kelletnél később is közlendő, nem követem azon sort, mellyen azok keletkeztek, hanem olly érzékeny történet leírásával kezdem azokat, melly Csanád vgye évkönyveiben örökké 's legméltóbban emlékezetes, Csanád hálás fia keblökbe kiürthatatlan betűkkel vésvé 's felejtethetlen leend, — és ez egy szeretve tisztelt honfinak, egy legbuzgóbb tisztviselőnek eddig viselt hivataláról lemondása. — Avatatlantollam sokkal gyengébb, hogy sem ennek tökéletes leírásáról nyájas olvasó, biztosíthatnának, ugyanazért részint ez okból, részint azért, hogy közlésem hűségéről magamat is biztosítsam, kalauzul veszem a' jegyzőkönyvet (mit közlésimben tenni szoktam) és abból ide írom a' leköszönő tisztviselő tartalomdus 's ékes beszédét az arra keletkezett végzést pedig kivonatban: T. KK. és RR. Teremtve teremtsem bár az ifju képzelet magának bájos világot, kört és pályát, 's gazdagítsa fel szaruja bőségéből gyönyör- és boldogságokkal! a' haladó életnek száraz, 's naponként szárazabb folyama hamar ellebbenti, megzavarja, félben szakasztja azokat 's bájaikat megis keseríti. — Tapasztaltuk, tapasztaljuk, hogy életünk fonalában sok édes, de sok keserű pillantat is szövetség. — Részünk kijutott, kijut, 's jutand mindnyájunknak mindenikéből. — Életem legkeserűbb pillantatában állok én is most a' T. KK. és RR. előtt. 1823ik év maj. 12ik napján csekély személyemben, egy 24 éves alig ismert igénytelen ifjut, ő szinte vallom meg, ohajtásom ellenére fogadtak be a' T. KK. és RR. 's alkalmat nyújtának hazánkbeli neveltetésünk irányára — Ma 1842ik esztendő jun. 6ik napját éljük közötté 20 évi házag 1832dik nov. 23dik napján tehetségük fokával hazánk egyik legszebb hivatalával, a' rendszerinti alispán-sággal ajándékozának meg. Azóta ismét 10 évi kis házag. Ha e' házagban a' t. KK. és RR. re visszapillantok! szentesült pietással vallom és érzem, hogy csak háláthatatlan kegyességöket, megbecsülhetetlen bizodalomukat valék szerencsés élvezni; — mikért nagy hitelezőimnek holtomiglan legbuzgóbb tisztelet sem képes eléggé kamatozni. — Ha viszszatekintek főispánunkra! dicső királyim által kinevezettek közül jelenleg a' hatodikat tisztelem, és pedig tiszta szívemből forróan. Ha viszszatekintek a' tiszti karra! alig számlálok már három idős szolgát nálamnál. — Temettünk sokat, sokan elváltak. — Ha viszszatekintek meggyőnkre! úgy e' kis házagban 1823 és 1842. közt óriási tér terül el, — egy ó és új világ lebben előttem, 's e' nagy tért egykorú 's közel bajtársaim úgy mint én fel fogjuk találni kebleinkben is, csakhogy ellentétben az erkölcsi testületével. — Akkor még érzésnek hön dobogott szívünk, teremtve mennyeket! most hideg tapasztalás által megfosztva képzetemeyeitől, úgy érzem hiven ugyan mindig; — de higadva. E' házagról végre személyem 's cselekvésem tekintetéből szólanom hiábavaló lenne; — mert azokra nézve csak a' mai naptól kerülők voltaképen bíráltás alá 's nyugalmas lélekkel kell 's fogom bevárni ítéletem kihirdetését. — Istenemre hivatkozom azonban, hogy mindig tiszta szándék, — buzgó törekvés jót, hasznost 's törvényest eszközteni, köteleességemnek megfelelni, a' bizodalmat megérdemlenni 's az erény ösvényein járdalni, valának kitűzött irányaim. — Itéltetéseknek ki valék én is közszolga téve, de eddig érdekekből, most azok szüntével kerülők részrehajlatlan bíráltás alá. — Öntudatom biztat hogy átok méltán semmikép sem, szánuakozás kevés, de talán némelly sohajlás mégis kísérend, a' hamar felejtési, de egyszerű mezeilik nyugodalmára. Mint mindenki e' világon, gyanúsításoknak én is ki valék téve, mellytől visszavonulásom körülményei talán leginkább mentesítendnek. Azon szívet, azon lelket viszem é? a' kö-zépszer arany küszöbére, melly hivatalos pályámban 's főnyes hivatalomban is kitarva volt? Hű maradtam é ovatosságomban is, vigyázva haladást irányzó elveimhez, alispáni és kövzeti díszes helyzetemben? kimondandja rövid idő mulva a' megyei hatalmas kövzvélemény, bebizonyítandja a' jövendő. — Mit szavaim körülírva mondanak, kimondom világosan utószor keltem föl e' székéből: t. KK. és RR. a' hivatalról bucsut venni's kegyes bizodalomukat alázatosan megköszönni!!! Nem a' szép hivatalt, — nem annak hatalmát, — diszeit, — hasznait fájlalom! de onnan, hol első ifjuságottól minden hely és személy lemért pályám történetét tükrözi, — hol az időzemélyek velem, 's mellettem keletkeztek, haladtak és enyésztek, — azoktól, kikkel öszszeszkova 19 évet kétség kívül legszebbeimet boldogabbimát éltem el, azoktól, kik annyszor kegyességükkel bizodalomokkal tisztelének 's ajándékozának, — annyi barától, együtt pályázó kedvestől megválni — keserű. — T. KK. és RR. mélyen fájlalom, hogy a' tisztujtószerk rendes idejét be nem várhatom, de családi viszonyim erősen kívánják lakásomat olly helyre tenni által, hol, mi már köteleességimnek legfőbbike, az atyai, gyermekeim neveltetéséről célirányosan gondoskodhassam; 8) boldog életem és szerelmem szülte polgárnak neveltetése fűszerezik gondjaimat. De egyébiránt is tapasztalás-sugalta elvem, illy szép pályáról akkor lépni le, midőn még a' bizodalmi korszoruk elnem hervadtak, tíz év után a' hanyatlásnál következetesen egyebet sem várhatok. Igytanit a' világ története. — Ezek egyedül's nem más, semmi nemtelen ok, vezetnek e' lépésre, mert forró hála 's legmélyebb tisztelettel, atyafi igaz szeretettel 's rokon barátsággal viselem keblemben Csanád vgye közönségének mindenikét, mert nekem panaszom nincs, nem lehet, mert nekem csak hálálni valóm van. Ha valának is kellemetlen óráim (mi a' köz szolgálatban kivált elkerülhetlen) alkalmasint én valék oka, 's mellyekről a' nyugalmas keblü bölcs lantosunk-

kal csak azt rebeghetem. Mi szép letenni kormányt A' sors ha üldözött. Feledni melly veszély hányt Habok 's szelek között. — (Folyt. köv.)

(Ipar- 's tözsérügy.) Bécsben hire jár, mikép Ausztria csakugyan a' német vámszövetséghez kíván csatlakozni. Metternich hg nagy buzgalommal dolgozik e' tárgyban, mert előbb utóbb ez egyesülés csakugyan mulhatlanul meg fog történni, hogy az átviteli kereskedés ismét virágzásra emelkedhessék. A' statusvasutak földmunkáit aug. 1sején kellett volna megkezdni; ez azonban most néhány héttel továbbra fog haladni. A' Triest-Bécs közti vonal a' tervezett hat év helyett 3 év alatt fog bevégeztetni, 's ez okból katonaságot is szándék e' munkára alkalmazni. — A' flumei várostanács a' magyar kir. helytartótanács utján legf. helyre folyamodott, hogy ügyismerők rendelkezésére ki azon tér fölmérésire, mellyen legezélszerűben lehetne Fiumevel Pestet vasut által összekapcsolni; melly tervezet azután országgyűlés elibe fogna terjesztetni — A' majlandi vasutra nézve legf. helyen határozottat, miszerint azon esetre, ha az alapszabályok czélszerű átalakítása után sem kívánnák azt folytatni a' részvényesek, a' társaság megszüntnek nyilatkozatván, a' részv. viszszafizeti pénzüket a' status, 's a' vasutvonal folytatását magára veendő. Miután a' részvények jelenleg 100 helyett 83 frton állnak, tehát igen valószinű, hogy e' vasutvonal rövid idő mulva status tulajdonává fog válni. — Az olmtüzi vonal egyenesen Prágaig terjesztetik ki. — Aradon a' Péter-Pál napi vásárt a' jobbák közé sorozhatni. A' baromvásár különösen olly kielégítő volt, hogy 10 év óta sem emlékezhetni hasonlóra 's az árkelet a' takarmánybőség daczára is elég kedvező volt. A' nyers termék is jól kelt, a' gyározikkék nagyban igen kielégítőleg, a' gyalogvásárt azonban általányosan csak középszerűnek mondhatni. Idegen vevőket legtávolabb részekből is lehet látni. Egyébiránt az ökör párja 130—250 fr. kelt, tehéné 60—100 fr., lóé 100—300 fr., szarvasmarha öszszesen mintegy 4 ezer, ló ezer, és sertés 5 ezer darab kelt el. Az aradi királyliszt mázsája 14 frt vala, mind váltóban. Egyébiránt e' vásáron öszszesen mintegy 15 millió váltó for. fordult meg. (?) Györött a' Magdolna napi vásár néptelen volt, mivel a' mezei munka jelenleg épen legtöbb kezét követel. A' szárazság 's abból származott takarmányhiány daczára is igen magos áron kelt a' szarvasmarha. Egyébiránt a' vásári árkelet köv. közeparányban mutatkozott: göböl párja 325—450 fr., jármos ököré 270—400 fr., tehéné 140—200 fr., borjúé 7—14 fr., ökörböré 50—60 fr., tehéné 28—35 fr., lóé 10—15 fr., borjúé 4—5 fr., juhé 2—3 fr., szalonna mázsája 50—55 fr., hájé 60—65 fr., vihnyédi dohánnyé 60—70 fr., szegedié 25—30 fr., közöns. kenderé 25—30 fr., legjobb gerebenzetté 40—60 fr., tavalyi bor akója 4½—5 fr., ó boré 7—10 fr., mind váltóban. —

Felvilágosítás a' beregszászi papi helyosztó gyűlésről. Vége. Mi a' csarodai lelkészt illeti K. ur következetlenségéről vadolja a' beregi egyházi törvényszéket, mikép a' csarodainak kívánt 's kedvelt papot ad, a' gutiaknak pedig lelki sérelmökre köztük kedvelten helyzetben álló papjokat meghagyja. E' két esetet mint különemüket el kell egymástól választani, itt a' publicum a' törvény hatalmával hódoltat, hol t. i. ok nélküli elbocsátásról van szó, és a' törvény méltóságát tarja fen, amott törvénye erejével engedélyre lágyul, hol t. i. az uralkodó papbírási jog a' publicum helybenhagyó ítéletével a' jelölt egyedre nézve megjegyezik. Következétségek akkor állna, ha a' csarodai lelkész elődjét, vagy más akarmelly egyház papját mint ok nélkül vadoztatottat a' kormánysszéket elbocsátatni ítélné, 's helyette szabadon választott papot adna, mikor Guton vagy másutt illy esetben tiltólag lép föl, akkor véleményem szerint is nemcsak következetlenségi hibába, de törvényteleniség vétkébe is esnék. De most nem úgy van a' dolog. Azonban illy elfordult értelmében midőn csábítókép mutatkozik föl K. ur a' t. ez. közönségnek, semmi canont nem idéz elő a' csarodai lelkész jogszerű meghívhatása és nem hivatása, oda rendeltethetése vagy nem rendeltethetése ellen, hanem B. G. kövzetet vadolja, miszerint neki 's több csarodainak nem annyira önmagáért kell a' pap, mint családjaért. Gony helyett helybenhagyást kell inkább jelentenie K. urnak mikép az érdemdús D. G. midőn a' nyolcz éven át, kápláni és rendes papi hivatalt egyházmegyénk keblében közhelyben bagyással folytatott lelkészt hitta meg, abban annak egész családjára is, mint minden ismeretes előtt köztiszteleiben állóra örfigyellemmel volt. Mert a' papihivatal eszöndes sugártalan fényét, mi teheti kellemesbbé, mint a' papi család erényes viselete, mellyben mint tükörben — látja a' nép, mi szép, mi jó, mi követendő, ellenben mi teheti gyűlöletesbbé, mint ha a' lelkésztől tanítatott istentant legelőbb is öncsaládja viseletével megérfolja. — Illy czélzattól t. ez. B. G. papbírást nem rosszalhatni, mellynek sikerültét papja minden vetélytársához nyilvánított tisztelete mellett, igényelte. Azt azonban ne vélje K. ur, mitől fél, hogy valaha papnő szószékbe lépne föl, hit 's erkölcsant tanítandó, de más részről higye el, hogy valamint egyházi szószékéből sajátilag lelkésznek, úgy szószékben kívül mindenek, kinek ihletett lelke van, még a' nőknék is, kik gyönyörűbb sorsával bírnak az életnek mint mi, kik velünk mint isten hívei ugyanazon örökségre hivatvák, különösen a' papnőknék különféle hatásukhoz képest, nemök természetéhez illőleg, istenországát terjeszteni lehet, szabad, kell. — Bár mint lett a' dolog, kiközölte B. G. papját az oda méltóbbakat mellőzve, miért? talán családi viszonyért? épen nem, mert családi viszonyért úgy nem adhat a' papi igazgatószék papot, mint el nem bocsáthat valakit elégtelen okért; miért rontotta meg hát a' publicum a' törvényt miért mellőzte el az érdemeseket, miért nem akadályozta meg a' botrányos meghívást Gelei 19ik canona értelmében? — Itt kövtezik a' törvény apologiaja. — Egy tartozott hála volt az, mit e' publicum a' csarodai ekkleziának megválasztott, 's hozzá szerfeletti ragaszkodással viseltett papja megadá-sában fizetett le, kinek különben is több éves szolgálataért nem kisebb helybenhagyás jelentett, mint vágtyársinak szolgálatukért. E' hálát méltányolta azon fölterjesztett 's figyelemre legméltóbb indító ok, miszerint a' nevezett ekkleziára, több éven át szolgálatra alkalmatlanná lett elnyomorult előbbi papját keblében halálaig iránta mutatótt nagyhűséggel 's lankadni nem tudó vallásos buzgalommal megtartotta a' tisztos öreg gyámolítására a' papfizetés felét más felét pedig a' helyette szolgált segédeknek ajánlván. Itt feltbe sokak tanulságára, hogy az egyházi szolgák, kik jól forgódnak kettős tisztességre méltatatlak 1. Tim: 5, 17. 's e' magasztos jótékonyágát mi kicsinyben kívánta magának e' valóban buzgó egyház megjutalmaztatni?! A' tartozott hála eképen lefizettetvén, megnyugtatósságra a' talán érdemesb elmellőzötteknék e' ritka esemény az egyházmegye jegyzőkönyvébe iktattatott, és az egyházvidék utján közzététetett, hogy minden kebelbeli lelkész inkább ezen nemes tett méltánylására indíttatnék, mint a' sértetlen maradt, de ágazoltnak vélt törvény megalázott tekintete előtt féltékeny szívvél zugolódnék. — Végül lássuk a' Csarodára rendelt lelkész helyét igénylő két egyedet, mint fejlett ki ezekre nézve is az igazság. A' vocatiót nyert fél egy évvel lett utóbb pappá, mint a' vocatio nélküli győzelmet nyert lelkész, illy esetben canon és természetes osztó igazság ereje szerint, a' két érdemes közt, az érdemesebb vagy a' régibb szolgálatu jutalmaztatik, hozzá járulván az is hogy az előléptetett lelkész amazénál,

